ބިސްމިﷲ الرحمن الرحيم

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2019/HC-A/355
- އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތް:

  * ނަން: އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ. ހިލިފާގެ / ކ. މާލެ

  * އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A032788   * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: އަސްދޫ ސަންއައިލެންޑް ރިޒޯޓް

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:

  * ނަން: ޙަބީބާ ޢަލީ ޙަސަން   * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މ. ކާރަންސަވަން / ކ. މާލެ

  * އައި.ޑީ.ކާޑު ނަންބަރު: A048211   * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މ. ކާރަންސަވަން / ކ. މާލެ

- ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 04 ޖުލައި 2019 / 01 ޛުލްޤަޢިދާ 1440   * ނިމުނު ތާރީޚް: 18 ޖޫން 2020 / 26 ޝައްވާލް 1441

- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 984/Cv-C/2016
- ނިންމެވި ކޯޓު: ސިވިލް ކޯޓު
- ޤަޟިއްޔާގެ ބާވަތް: ބެލުން ޝަރުޢީކޮށް ގޮތާއި ޚިލާފުވެގެން ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލަ
- ޤަޟިއްޔާ ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް: 15.05.2016
- ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ތާރީޚް: 28.12.2016
- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

އިސްފަނޑިޔާރު ޝުޖާޢު އުޝާމް   ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް   ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

(ރިޔާސަތު)

- **ދަޢުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށްބުނެ، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކޮށްދިނުމަށް އެދި، މއ. ހިތިލާގެ އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބެލެވިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މިޤަޟިއްޔާގައި ދަޢުވާ ރައްދުވާ ފަރާތަކީ ގ. ކާރީނާޝަން ޙަބީބާ އަލީ ބަސީރުއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

1. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއަކީ، ހ. މާލެ/ ގ. ކާރީނާޝަން ޙަބީބާ އަލީ ބަސީރު (ޙަބީބާ އަލީފުޅު) ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާ މއ. ހިރިސްވާ އެވަރިއާ ބަންގްލަ ގޯތިގައިވާ އެންމެހާ ޢިމާރާތަކާއި ވަށްފަރު ތަންތަން ޙަބީބާ އަލީފުޅު ބެލުމަށް ޝަރުޢީ ވަކާލާތު އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްއަށް ދިނުމަށް ވެފައިވާ އެއްބަސްވުމާ 30 ޖުލައި 1996 ގެ ފަހުން އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހިނގުވައިފައިވާ މި އެއްބަސްވުން ބާޠިލްކޮށްދިނުމަށާއި، މއ. ހިރިސްވާ އެވަރިއާ ގޯތިގައި އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް ދިރިއުޅޭ އެގޯތީގެ މަންޒާ ޙަވާލުކޮށްދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާއި، 1/2002 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ހިމާޔަތްކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމާއިއެކު މއ. ހިރިސްވާ އެވަރިއާ ބަންގްލަ ގޯތިން އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް ނެރެދިނުމަށް އެދި އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށް ޙަބީބާ އަލީ ބަސީރު ހުށަހެޅުމުން ބެލުން މައްސަލައެއްކަމާއި،

މި ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ "ދުންފަތާ، ބޮންޑިބަތާ ކަންކަން އެހެން ހުކުމުން ގ. ކާރީނާޝަންގެ ޙަބީބާ އަލީ ބަސީރު (ޙަބީބާ އަލީފުޅު) މަރުޙޫމާގެ ބެލުން ޝަރުޢީވަކާލާތު ގ. ފާގަލި (ހ. ރޯޝަންގެ) އަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްއަށް ޙަބީބާ އަލީފުޅުގެ މިލްކުގައިވާ މއ. ހިރިސްވާ އެވަރިއާ ބަންގްލަ ގޯތިގައިވާ ޙަބީބާ އަލީފުޅުގެ މިލްކު އިމާރާތްތަކާއި، ވަށްފަރުތަކާއި ތަންތަން ދިނުމުގައި ކޯޓު ނަންބަރު 8 ގެ ނަންބަރު 39/JC-8/80 ޤަޟިއްޔާއިން ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ނަންބަރު C-8/C-16/80 އެގްރިމެންޓްގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން

ޚަދީޖާ ޒަހިދު މަހުދުވަރަން ބެލުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަހުމަދު އިސްމާޢީލް އުފުލުމަށް އެއްބަސްވެ އެގްރީމަންޓް ކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އުފުލަމުން ނުދާކަން، ޝަރުޢީ ހަމަތަކާއި އުސޫލުތަކުގެ މަތިން ހުށަހެޅިފައިވާ ހެކިންގެ ހެކިބަހުންނާއި މުސްތަނަދުތަކުން ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުވާކަމަށްޓަކައި ޚަދީޖާ ޒަހިދު މަހުދުވަރަން ބެލުމުން ޝަރުޢީގޮތުން އަހުމަދު އިސްމާޢީލާއި ޚަދީޖާ ޒަހިދު އެއްބަސްވެ ކޯޓު ނަންބަރު 8 ގައި ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވިފައިވާ ނަންބަރު C-8/C-16/80 އެގްރީމަންޓާ 2016 ޑިސެމްބަރު 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ބާކީ ކުރެވިފައިވާ އެގްރީމަންޓް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، މ.އ. ފްރީސިއާ އޮފިހާ ބަންޑާރަ ކޮށީގައިވާ ޚަދީޖާ ޒަހިދުގެ މިލްކު އިމާރާތްތަކާއި ވަގުތީ ތަންތަން ޚަދީޖާ ޒަހިދުގެ ބަލަހައްޓާދިނުމަށް އަހުމަދު އިސްމާޢީލްއާއި އަންގައި އަހުމަދު އިސްމާޢީލްގެ ޒަހިދު ބަލައި ބާޠިލުކޮށްދިނުމެވެ." މިގޮތަށްހިނގަމުން މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން އެނގެންއޮންނަކަމެވެ.

2. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިމިފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ނޫންކަމަށްބުނެ، މ.އ. ހިތިގާގެ އަހުމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ހުށަހަޅައި އިސްތިއުނާފު ބަލާބަލުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަ ދައްކާފައިވެއެވެ.

- **ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ**، ކޯޓަށް މީހުން ހާޒިރުކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވީގޮތުގެ ޤަވާޢިދުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން، ދައުވާލިބޭ ފަރާތުގެ ހާޒިރު ހާޒިރުކުރުމުގައި މައްސަލަ ހިންގުމަށްޓަކައި އިޖުރާއީގޮތުން ފުރިހަމަވާންޖެހޭކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 131/HC-A/2010 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ހާޒިރު ހާޒިރުކުރުމުގައި މައްސަލަ ހިންގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޢަދުލުވެރިކަން ގެއްލިގެންދިޔަކަމަށް ބުނެ ފުރަތަމަ ނުކުތާއެވެ.

- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ކޯޓަށް މީހަކު ހާޒިރުކުރުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭގޮތުގެ ޤަވާއިދުގެ 10 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފަށް ދަޢުވާލިބޭފަރާތުގެ އަރިހު ހާޒިރުގައި މައްސަލަ ހިނގައި ހުކުމްކޮށްފައިވާ ކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

3. މިމައްސަލައާ ގުޅިގެން ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކާއި، ހުށަހެޅިފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކާއި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ގަޟިއްޔާ ނިމިފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްތޯބަލާކަމަށްޓަކައި، ހއ. ހިތަދޫގެ އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބެލިއިރު، މިމައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވިފައިވެއެވެ.

(ހ) ފުރަތަމަ ކަމަކީ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/355 ގަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު އެގަޟިއްޔާއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ގަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު، އެގަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހއ. ހިތަދޫގެ އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން، 2019 އޮގަސްޓު 30 ވަނަ ދުވަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، ހައިކޯޓުން އެމައްސަލަ ބެލި މަޖިލީހުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ގަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމަށް 12 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު ނިންމުމާއި ގުޅިގެން، 23 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، ހައިކޯޓުން ބަލާފައިވާ ގަޟިއްޔާއެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) ދެވަނަ ކަމަކީ: ކޯޓުގެ މިނަކަށް އުޞޫލުގެ ބައެއްދޭތަކާއި މަޝްވަރާކޮށް ހިމާޔަތްކުރުމަށްޓަކައި

ޤާނޫނުން ލިބިދީފައިވާ އަދުލުވެރިކަމާއި އިންސާފުވެރިކަމާއެކު ޝަރީޢަތްކުރުމުގެ ޙައްޤަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ އިތުރުން ތަފްޞީލުކޮށްފައިވާ އެންމެހައި ޙައްޤުތަކުގެ ދުސްތޫރުތަކާއި، ކަމާބެހޭ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ ދުސްތޫރީ އަދި އަސާސީ ޙައްޤުތަކާއި، އެ ޙައްޤަށް ވާޞިލުވުމަށް ކަމާބެހޭ ކޯޓަކުން ކުރާ ފައިޞަލާކުރުވުމަށް ބުރުދަކުން ކަމާއި، އެޖަދަ ބުރުދަކާ ހަމައަށް ވާޞިލުވުމަށްޓަކައި ޝަރުޢީ ނިޔާމުގެ ތެރޭގައި، ޚަސްމުންނަށާއި ދަޢުވާގައި ހިމެނޭ ފަރާތްތަކަށް ލިބިގެންވާ އިންސާފުވެރި އިޖުރާއީ ޙައްޤުތަކެއްކަމާއި، އަދި އެ ޙައްޤުތަކުގެ ތެރެއިން ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުގެ ނިންމުން ކަމާބެހޭ އިސްތިއުނާފީ ކޯޓަކަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤަކީ ދުސްތޫރީ އަސާސީ ޤާނޫނީ ނިޒާމުތަކުން ޤަބޫލުކުރާ ޢާއްމު ޤާނޫނީ މަބްދައެއްކަން އެނގެން އޮންނަ ހިނދު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ ސަރީޙަ ނައްޞުގައި "ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައާއި މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އިދާރީ ބުރުދުތަކާއި ޝަރުޢީ ކޯޓުގެ އަމުރުތަކަށް އިސްތިއުނާފުކުރަން ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު، މައްސަލައާ ގުޅުންހުރި ކޯޓުގެ މިހާރުގެ ލިބިގެންވެއެވެ." މިފަދައިން ބަޔާންކޮށް އެ މަބްދައު ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަ ކަމެވެ.

(ނ) **ތިންވަނަ ކަމަކީ:** ކޯޓުގެ ޙައްޤުދޫކުރުމަށް އިންތިޒާމުކުރެވިފައި އޮންނަނިވި ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާ ޙުދޫދުއްލާގެ ފުރުގައި، ކަމާއި، ކޯޓުތަކާއި ޓްރައިބިއުނަލްތަކުން ދޭ ޙުކުމްތަކާއި ނިޔާ އަމުރުތަކާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤަކީވެސް ދުސްތޫރުގެ އެންމެހައި ޖުރިސްޑިކްޝަންތަކުގައި މަޝްހޫރު ގޮތެއްކަމާއި، އިޙްތިސާބުގެ ގޮތުންނާ އަދި ވަޒީފާގެ ގޮތުން ތާއީދުކުރެވިފައިވާ ޙައްޤުތަކާއި، މިގޮތުން ވަޒީފާގެ ގޮތުން އެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުމުގެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ޙުކުމް އިއްވާ ދުވަހުން ފެށިގެން ވަކި މުއްދަތެއް ފާއިތުވުމާ ހަމައަށްކަމާއި، ވަޒީފާގެ ގޮތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޙައްޤު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި ތާއީދުކުރެވިފައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 16 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައެޅިގެންވާ ޙުދޫދުގެ ތެރޭގައިކަން އެނގެން އޮންނައިރު، މައްސަލައަށް އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތު ކަނޑައެޅުމުގައި ތަފާތު

ދައުލަތުގެ ޝާހިދުންނަކީ ބަޔާންތަކުން ގޮތަށް ބަލާއިރު ރިޕޯޓުކުރެވިފައިވާ ހަމަހަމަކަމުގައި، ދެ ކަމެއްގެ މުދަލަކީ ވަގަށްނެގުން ކަމެވެ؛

އެގޮތުން ފުރަތަމަ ކަމަކީ ދަޢުވާކުރެވިފައިވާ އެކަނިވެރިކޮށް މުއްދަތުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ކަށަވަރުކޮށްދޭ ބޭސް ފުޅުތަކުގައި ނިސްބަތްވާ ހިދުމަތްތަކުގެ ބަޔާންތަކަށް ބަލައިލާއިރު އިސްތިޢުނާފުކުރަން ޤާނޫނުގެ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނަށް، އަދި ދެވަނަ ކަމަކީ ހިނގާދިޔަ ތުހުމަތު ކަމުގައިވާ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގެ ބަޔާންތަކުން ބަލާއިރު ދައުލަތުގެ ޝާހިދުން ދެއްކި އެ ފަރާތުން މުދާ ހޯދުމަށް ފުރުސަތުދޭ (Facts) ރައްކާކުރުމަށް ދިނުމުގެ ހަޤީޤަތާއި، ޝާހިދުން ބަޔާންކުރުމުގައި، ޝާހިދުން ބަޔާންކުރުމުގެ ސިފައިގައި ޢަމަލުކުރާ ކުރެވުނު އިސްތިޢުނާފުކުރުމުގެ ބަޔާންތަކުގައި ބުނެދިނުމުގެ ތުހުމަތު ކަމަށް ގޮތުގެ ނިސްބަތްވާ އިސްތިޢުނާފުގެ ކުށްކުރި ޤަޟިއްޔާގައި ހުށަހަޅާފައިވާ ބައެއް ބަޔާންތަކުގެ ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުން ހިއްސާކޮށްދިނުން ކަމަށް، މި ދެ ކަމުގެ ތުހުމަތު ވަގަށްނެގުން ކަމުގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކުގެ ޝާހިދުންގެ އިސްތިޢުނާފުގައި ހިނގާދިޔަ ޤާނޫނުގެ ކުށަށް ބަލައިލައިފައި ނިސްބަތްވާ ކުރަންޖެހޭ، އަދި އިސްތިޢުނާފުކުރާ ދެވަނަ ތަފާސް ފަދަ ޝާހިދުންގެ އޮފީސްތަކުން ކުރެވޭ ބަޔާންތަކުގައި އިސްތިޢުނާފު ބަލައިލުމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ޤާނޫނުގެ އިދާރާތަކުގެ ކަމެއް ހިނގާދިޔަ ޤާނޫނު ކަންތައްތަކުގައި، އިސްތިޢުނާފު ކުރާ ކުށުގެ ތުހުމަތު ދައުލަތުގެ ކަމަށް ނުކުރާ، މެދުކަނޑާލާ ޝާހިދުންގެ ބަޔާނުގައި އަދި ދައުލަތުގެ ބަޔާންތަކުގައި އިސްތިޢުނާފު ކުރުމުގައި ފަދަ ތުހުމަތުކުރެވިފައި، ވަކިން ހަމަޖެހުނު ނިސްބަތްވުމެއް އިސްތިޢުނާފު ކުރުމުގައި ފަދަ ތުހުމަތު ކުރަނީ އަދި ބައެއް ޝާހިދުން ނިޒާމީގޮތުގައި ބޭއްވި ޝަރުޢީގޮތުން އިސްތިޢުނާފު ކުރުމުގައި ފަދަ ތުހުމަތުކުރުމަށް ދައުލަތުން އިސްތިޢުނާފު ކުރުމުގައި ފަދަ ތުހުމަތު ދެކޭކަމާ މިކަންކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން މީގެކުރިން ނިމިފައިވާ ބައެއް ޤަރާރުތަކާއި ނިސްބަތްވާ ގޮތުގައި ބައެއް ބަޔާންކުރުމުގައިވެސް ބަލައިގަނެވޭ ކަމަށް.

(ކ) ހަތަރުވަނަ ކަމަކީ: ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުތަކާއި ޖުޑީޝަލްސަރވިސްކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އޮންނަ މުއްދަތަށް ބަލާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުން، ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުތަކާއި ޖުޑީޝަލްސަރވިސްކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ހައިކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދުސްތޫރުއްދައުލަތުގައި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ހައިކޯޓުގެ ގޮފިތަކުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްކަމާއި، އަދި 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނާ ގުޅޭގޮތުން، އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/05 އާއްމު ސިޓީގައިވާ ގޮތުން 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމި ދުވަހާއި މުއްދަތު ހަމަވާ ދުވަހާއި އެދެމެދުގައި އޮންނަ ސަރުކާރު ބަންދު ދުވަސްތަކެއް ނުހިމެނޭ ގޮތަށްކަމާއި، އިސްވެ އިސްތިއުނާފުކުރި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގެ ކުރިން، ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުތަކާއި ޖުޑީޝަލްސަރވިސްކޮމިޝަނުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރަމުންއައީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިންކަމާއި، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިމިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނުއިރު އަމަލުކުރެވުމުން އައީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގައިވާ ގޮތުގެ މަތިންކަން އެނގެން އޮންނަކަމަށެވެ.

(ބ) ފަސްވަނަ ކަމަކީ: ޤާނޫނުގައި އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ އުޞޫލުތަކުގެ ގޮތުން ފެނޭނީ ފުރަތަމަ މަރުހަލާގެ ކޯޓުން ހުކުމްކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންކަމާއި، ބައެއް ޓްރައިބިއުނަލްތަކުގައި ޣައިރު ހާޟިރުގައި ހުކުމްކުރެވޭނަމަ އިސްތިއުލާމާ ބާރަށްތަކުގައި އެ މުއްދަތު ފެށޭނީ ޚަބަރުވަން އެ ހުކުމް ކުރެވުނުކަން އަންގާ ވަގުތުން ފެށިގެންކަމާއި، ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައާއި މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އިއްވާ ހުކުމްތަކާ ސޯރު ކޯޓުގެ އަމުރުތަކުގެ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްޤަށް ޤާނޫނީ އަދި

ޝަރުޠެއް ޙައްޤުއްލަތަކަށް ވީހިނދު، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ޝަރުޠެއް ގޮތުން ލިބިގެންވާ ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ފަރާތްތަކަށް ޤާނޫނުގައި އެ ޙައްޤު ބޭނުންކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޝަރުޠުތަކާއި އިޖުރާއާތުތައް ފުރިހަމަކުރި ނުދެވޭނެކަމާއި، އެހެންކަމުން ޤާނޫނުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ފަހަނައަޅައި ދިޔުމުން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ޙައްޤު ގެއްލިގެންދާކަމާއި، އެ މުއްދަތު ފަހަނައަޅައިދިޔަ ފަހުން އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލަތައް އިޖުރާއީ ގޮތުން ބަލައި ނިންމުމަކީ ޝަރުޢީ ހުކުމުގެ ޙައްޤުތަކާ އިސްތިއުނާފު ކޯޓުން ކުރިމަތިލާ ކަމެއްކަމާއި، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުމުގެ ޤާނޫނީ އަސާސަކީ ނުވަތަ ނަތީޖާއަކީ އެ މައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފުކުރަންޖެހޭ ކޯޓަށްވުރެ ދަށު މަރުޙަލާގެ ކޯޓުގެ ބުނުމަށް ފައިސަލާކުރުމުގައި ބާރުލިބޭ، އެ ބުނުމީ ނިޔާއީ ބުނުމަކަށް ފެށުން ދިއުންކަން ތަފާތު ޖުރިސްޑިކްޝަންތަކުގެ މަދަނީ އަދި ޖިނާއީ އިޖުރާއާތުގެ ޤަވާޢިދުތަކަށް ބަލާއިރު އުޞޫލުތަކަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަނީ، އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުން ލަސްވީ ސަބަބަކީ، އަދިއަދު ބާރު ނުފޯރާފަދަ ނުވަތަ ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކުއްލި ހާދިސާއެއް (force majeure /cas fortut) ނުވަތަ އެ ނޫންވެސް މަޖުބޫރު އުޒުރެއް ދަތިވެރިވުމުގެ ސަބަބުން، އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ހުށަހެޅުމަކީ މުސްތަޙީލު ކަމެއްކަމުގައިވާނަމަ ނުވަތަ އާދައާ ޚިލާފު އަދި ޤުދުރަތުއްލާހުގެ ބޮޑެތި ގެއްލުން ތަބައްދުލުވުންޖެހޭނަމަ ކަމެއްކަމުގައިވާނަމަ، މިފަދަ ހާލަތްތަކުގައި އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ފަހަނައެޅުމާ ފަހުންވެސް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު ދިނުމަކީ ތަފާތު ޤާނޫނީ ނިޒާމުތަކުގެ އިޖުރާއާތުގެ ގަވާއިދުތަކުގައި ބާރުލިބިގެންވާ އުސޫލެއް، ހައިކޯޓުގެ ގަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައިވެސް މި އުސޫލު ޤަބޫލުކުރެވިފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަ ކަމެވެ.

(ޅ) ހަވަނަ ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ބަލައި ގެންދަން ނިންމި ނިންމުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރއާއި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/05 އާއްމު ސިޓީއާއި އަދި ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމަށް ބުނެ، އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއާއި ގުޅިގެން، 2019 ސެޕްޓެމްބަރު މަހުގެ 12 ވަނަ ދުވަހު ބޭއްވުނު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/355 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ މ. ކާރނޭޝަންގެ / ކ. މާލެ، ޚަދީޖާ ޢަލީ ޙަސަން (ޚަދީޖާ އަލިފުޅު) ގެ ފަރާތުން އިޢުތިރާޟީ ނުކުތާއެއް ނަގައި އެންމެހާ ދެފަރާތުން ވާހަކަ ދައްކާފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ނ) ހަތްވަނަ ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު އެޤަޟިއްޔާއަކީ، މ. ކާރނޭޝަންގެ / ކ. މާލެ، ޚަދީޖާ ޢަލީ ޙަސަން (ޚަދީޖާ އަލިފުޅު) ގެ ނަމުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކޮށްފައިވާ މއ. ފްރީސިޔާ އެފްޓިއާ ބަންގްލަ ގޯތިގައިވާ އެންމެހާ ޢިމާރާތާއި ވެރިވަރު ތަންތަން، ޚަދީޖާ އަލިފުޅު ބެލުމަށް ޝަރުޢީ ކޯޓުން ހ. ޖާބިރުގެ / ކ. މާލެ، އަޙްމަދު އިސްމާޢީލަށް ދިނުމަށް ވެފައިވާ އިސްތިސްނާ 30 މެއި 1996 ގެ ފަހުން، އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހިފާފައިވާކަމަށް މި އިސްތިސްނާ ބެލެހެއްޓުމަށް ކުރުމުގައި، މއ. ފްރީސިޔާ އެފްޓިއާ ގޯތިގައި ހ. ޖާބިރުގެ އަޙްމަދު އިސްމާޢީލް ދިރިއުޅެ އެގޯތީގެ މަންޒިލް ހިއްސާކުރުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނު އަސާސީގެ 40 ވަނަ މާއްދާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 1/2002) ގެ ހިލާފަށް ކަނޑައެޅުނު ކަމެއް، މއ. ފްރީސިޔާ އެފްޓިއާ ބަންގްލަ ގޯތިން ހ. ޖާބިރުގެ އަޙްމަދު އިސްމާޢީލް ނެރެދިނުމަށް އެދި އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ވަކީލަށް ދައުވާކޮށް، ޚަދީޖާ ޢަލީ ޙަސަންގެ ފަރާތުން 15 މެއި 2016 ވަނަ ދުވަހު ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއްކަމާއި؛

ދ. ކާރނޭޝަންގެ ލަޔިލާ އަލީ ޙަސަން (ލަޔިލާ އަލީފުޅު) ގެ މިލްކުގައިވާ މއ. ފްރީސިއާ އެވެ ކިޔާ ބަންގޭލަ ގޭޓުގައިވާ ލަޔިލާ އަލީފުޅުގެ މިލްކު އިމާރާތްތަކާއި، ވަޑުވަރު ތަންތަން ލަޔިލާ އަލީފުޅު މަރުދުވަރަން ބޭނުން ޝަރުޢީކޯޓުން ދ. ވާގަދި (ހ. ރޯޝަނުގެ) އަބްދުލު އިސްމާޢީލަށް ދިނުމަށް އެއްބަސްވެ ކޯޓު ނަންބަރު 8 ގެ ނަންބަރު 39/JC-8/80 ޤަޟިއްޔާއިން ކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާ ނަންބަރު C-8/C-16/80 އެގްރީމަންޓް 2016 ޑިސެންބަރު 28 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން ބާޠިލު ކުރެވިފައިވާ އެގްރީމަންޓް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި މއ. ފްރީސިއާ އެވެ ކިޔާ ބަންގޭލަ ގޭޓުގައިވާ ލަޔިލާ އަލީފުޅުގެ މިލްކު އިމާރާތްތަކާއި، ވަޑުވަރުތަންތަން ލަޔިލާ އަލީފުޅު ހަވާލުކުރުމަށް އިސްމާޢީލަށް އަންގައި، 28 ޑިސެމްބަރ 2016 ވަނަ ދުވަހު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ހުކުމް ކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމެވެ.

(ށ) އަށްވަނަ ކަމަށް: އިސްވެ ބަޔާން ކުރެވުނު ގޮތުގެ މަތިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމާ އެއްގޮތަށް، މއ. ފްރީސިއާ އެވެނިއު ގޭގައި އަބްދުލު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ބައިތިއްބާފައިވާ މުދަލާއި ތަކެތި ނުނަގާ އެ ގޭޓުގައިވާ އިމާރާތްތަކާއި، ވަޑުވަރު ތަންތަން ލަޔިލާ އަލީ ޙަސަނާއި ހަވާލުކޮށްދިނުމަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/03/SC ސަރކިއުލަރުގެ ދަށުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި ކޮށްފައިވާ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ އިސްނެގުމުގެ މަތިން އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2975/Cv-C/2017 ހުކުމް ތަންފީޛު ކުރުމުގެ ޤަޟިއްޔާ، 22 އޮކްޓޯބަރ 2017 ވަނަ ދުވަހު ބަލަންފެށިކަމާއި، 02 ޖުލައި 2018 އިން ފެށިގެން 15 (ފަނަރަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މއ. ފްރީސިއާ އެވެ ކިޔާ ބަންގޭލަ ގޭގެ ހުސްކޮށް، ލަޔިލާ އަލީ ޙަސަނާއި ހަވާލުކޮށް، އެކަން 7 (ހަތެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ސިވިލް ކޯޓަށް އެންގުމަށް ޕްރޮސީޖަރ ސަރކިއުލަރގެ މައްޗަށް އަމުރުކޮށް 02 ޖުލައި 2018 ވަނަ

ދުވަހު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2975/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ (ޙުކުމް ތަންފީޒު ކުރުމުގެ މައްސަލަ) ދަށުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު B5-CR-1/CA/2018/234 ކޯޓު އަމުރު އެކޯޓުން ނުކުއްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ވ) ނުވަވަނަ ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމް ތަންފީޒު ކުރުމުގެ ގޮތުން، ސިވިލް ކޯޓުން ހިނގި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2975/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ދަށުން 02 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު ނެރުނު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު B5-CR-1/CA/2018/234 ކޯޓު އަމުރު، އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފީ ނޯޓު 15 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި، އަދި އެ އިސްތިއުނާފީ ނޯޓު 30 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(މ) ދިހަވަނަ ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު B5-CR-1/CA/2018/234 ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން 30 ޖުލައި 2018 ދުވަހު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމާއި ގުޅިގެން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/248 ޤަޟިއްޔާގެ ދަށުން، އެމައްސަލަ 12 އޮގަސްޓް 2018 ވަނަ ދުވަހު، ހައިކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާކަމާއި، ބުނެވިދިޔަ ޤަޟިއްޔާ ހައިކޯޓުގައި ކުރިއަށް ދަނިކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން 30 އޭޕްރީލް 2019 ވަނަ ދުވަހު ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ކަމާއި، އަދި 12 މޭ 2019 ވަނަ ދުވަހު އެމައްސަލަބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުން، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމަށް ނިންމުމާއި ގުޅިގެން، 23 މޭ 2019 ވަނަ

ދުވަހު ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅައި 04 ޖުލައި 2019 ވަނަ ދުވަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/HC-A/355 ޤަޟިއްޔާގެ ދަށުން އެމައްސަލަ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވިފައިވާކަން އެނގެން އޮތެއެވެ.

(ފ) އެގާރަވަނަ ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި އަހްމަދު އިސްމާއީލްގެ ފަރާތުން 30 އޮކްޓޫބަރ 2019 ވަނަ ދުވަހު ހުށަހަޅާފައިވަނީ، އެމައްސަލައަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކާއި ޓްރައިބިއުނަލްތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ހައިކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޑިސްޓްރިކްޓްގައި ޤާއިމުކުރާ ހައިކޯޓުގެ ޑިވިޝަނަލްގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާ މައްސަލައެއްކަމަށްވާތީކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، ދަށު ކޯޓުން ނިންމާ ނިންމުމެއް ނުވަތަ ނެރޭ އަމުރެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވުމަށްފަހު، އެފަދަ މައްސަލައެއް ބަލައިގަތުމުގެ އިޚްތިޔާރު ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް، ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން، ލިބިގެންވާކަމާއި، ނަމަވެސް އެއީ، މުޖުތަމަޢުގެ ކޮންމެ ކޮންމެ ސަބަބެއްގެ މައްޗަކުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިޚްތިޔާރުތަކުން އެ މާއްދާގެ ނައްޞުން ބޭނުންވާ އެނގެންކަމާއި، އެގޮތުން އެމާއްދާއިން ބޭނުން އިސްތިއުނާފުކުރާ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާ މައްސަލައެއް ބަލައިގަނެވޭނީ، އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާފަދަ މަޖުބޫރީ ސަބަބެއް ދިމާވެގެން، އެކަން އަމަލުން ހިނގާފައިވާކަން ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންވަރަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދޭ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދޭން ޖެހޭކަމުގައިވާކަން އެނގެން އޮންނަން އޮތެއެވެ.

(ދ) ބާރަވަނަ ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި އަހްމަދު އިސްމާއީލްގެ ފަރާތުން ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި ސަބަބުގައި،

ބުނެވިދިޔަ ޤަޟިއްޔާ ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފު މުއްދަތުގައި ހުށަހެޅުން ސަބަބުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސަބަބަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތަށް އެދިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގައި، ދައުވާ ރައްދުވި ފަރާތަކީ ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް ކަމަށްވެފައި، އެ ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުގައި ހިނގައި އަދި ބުނެވި ކޯޓުވެފައިވަނީ، ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލް ކޯޓަށް ހާޒިރުވެވުނުކަމާއިންޖެހި، އަދި ކޯޓަށް މިހުން ހާޒިރުވުމަށް ފޮނުވާ ހިޔާވަން، ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްގެ ދަރިފުޅު ހާސްވުމުގައި ކަމަށްވާތީ، އެމަނިކުފާނުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެފަރާތަކުން އެނގިވަޑައިނުގަތުމާއި، އަދި އެކަން އެނގުނީ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާތީ އިސްތިއުނާފު މުއްދަތުގައި ހުށަހެޅޭކަން އެވިދާނެ ބުރަވުން އެނގުން އޮންނަކަމާއި، އިސްތި ބުނެވިދިޔަ ގޮތުގެ މަތިން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުށަހަޅަން އެދި 30 އޮގަސްޓް 2019 ވަނަ ދުވަހު ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، 12 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުކުމް ދިނުމަކީ އެ މައްސަލަ ބެލި ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އަޣްލަބިއްޔަތުން ނިންމާފައިވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ، ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްގެ ދަރިން ހާޒިރުގައި ކަމަށްވާތީ، އެ ޤަޟިއްޔާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެފަރާތަކުން ލިބޭ އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޢަބްދުﷲ އިސްމާޢީލްއަށް ލިބުނު ތާރީހުން ފެށިގެން ގުނުމުގައި ބާރަ 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަން 2019 ޖޫން 12 ވަނަ ދުވަހު "އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުށަހަޅަން އެދި މައްސަލަޔާމެދު ނިންމި ގޮތުގެ" ރިޕޯޓުން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ށ) ބާރުވެރި ކަމަކީ: ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުށަހަޅަން އެދި އަބަދުވެސް އިސްލާމީގެ ވަކީލުން ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކާއި، އަދި އެ ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ނަޒަރުކޮށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުށަހަޅަން ނިންމި ނިންމުމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު އަދި ޤާނޫނީ

ނަޒަރުކޮށް ވިސްނާބަލާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ދިނުމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ، ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކާއި ޓްރައިބިއުނަލްތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތާއި އަދި މުއްދަތު ގުނާ ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އާންމު ސިޔާސަތާއި ޚިލާފަށް، އަދި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާ މައްސަލަތައް ބަލައިގަތުމާގުޅޭ ގޮތުން، ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުޞޫލާ ތަޢާރުޟުވާގޮތަށް، ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެގޮތުން؛

(1) ދަށު ކޯޓުތަކުން ނިންމާ ނިންމުންތައް ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ފާއިތުވުމަށް ފަހުން، އެފަދަ މައްސަލައެއް ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ބަލައިގަނެވިދާނެކަމާއި، ނަމަވެސް އެފަދަ މައްސަލައެއް ބަލައިގަނެވޭނީ އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާފަދަ އުޒުރެއްނަމަ މަޤްބޫލު ސަބަބެއް ދުށުވިގެން ކަމާއި؛

ކޯޓަށް ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައެއް ހިނގައި ބަލަމުންދާކޮށްފައިވަނީ، ހުށަހަޅަން އޮތް ފަރާތުގެ އަމިއްލަ ޙާޖަތުގައި ކަމަށް ވެފައި، އަދި މައްސަލައިގެ މައުޟޫޢާ އެނގޭ ހިސާބުން ފެނިގެން، އެމައްސަލައެއް އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މަސައްކަތްކޮށް އެމަޖުބޫރުވެފައިވާނަމަ، އޭނާ ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާފަދަ، އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާފަދަ މަޤްބޫލު ސަބަބެއްކަމުގައި ބެލެވޭނެކަމާއި؛

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު އެދި އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ސަބަބަކީ، ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާފަދަ، އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާ ފަދަ މަޤްބޫލު ސަބަބެއް ބަލާއިރު، އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ސަބަބަކީ، އިސްތިއުނާފު މިކޯޓަށް ޤަޟިއްޔާ އެކޯޓުގައި ހިނގައި އަދި ބުނުން ކޮށްފައިވަނީ، އަޙްމަދު

<u>އިސްމާއީލް ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުމަކާއިނުލައި، އަދި ކޯޓަށް ދިޔުން ހާޒިރުކުރުމާބެހޭ ޤަވާއިދާ ހިލާފަށް، އަބްދުލް</u>
<u>އިސްމާއީލްގެ ދައިރު ގާސިރުގައި ކަމަށްވާތީ، އެމައްސަލައިގެ މައުލޫމާތު އެފަރާތަކަށް އެނގިފައިނުވާކަމާއި،</u>
<u>އަދި އެކަން އެނގުނުއިރު އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ހަމަވެފައިވާތީ އިސްތިއުނާފު މުއްދަތުގައި</u>
<u>ހުށަހަޅާނުލެވުނީ</u>، އަބްދުލް އިސްމާއީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސިޓީން އެނގެން އޮންނައިރު، ބޭނުންވިދާ ސަބަބަކީ
ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާފަދަ އަލިއްލަ ބާރު ނުފޯރާފަދަ މަޤްބޫލު ސަބަބެއްކަމުގައި
ބަލާއިރު؛

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ދަޢުވާއާ ގުޅިގެން ހިނގައި ބުނުމް
ކޯރުފައިވަނީ، އަބްދުލް އިސްމާއީލްގެ ދައިރު ހާޒިރުވެގައިކަމާއި، ބަނޑުގެ ބޭރުމަހަކަށްކަމާއި، ސިވިލް ކޯޓުގެ
ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ދަޢުވާއާ އަބްދުލް އިސްމާއީލްގެ ދައިރު ހާޒިރުގައި ގުޅިގެން ހިނގައި
ބުނުމްކޯރުފައިވަނީ، އިޢުލާނާއި ޚިލާފަށް ނުވަތަ އިޢުލާނާ އެއްގޮތަށް ކަމުގައި ބެލިނަމަވެސް، <u>އެމައްސަލައިގެ</u>
<u>މައުލޫމާތު އަބްދުލް އިސްމާއީލަށް އެނގޭ ހިސާބަށް ފޮނުވިކަން، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތުގައި</u>
<u>އެފަރާތަށް ކުރަންޖެހޭކަމާއި</u>، އެކަށީގެންވާ ދުވަސްތަކެއް ވީނަ ދުވަސްތަކެއް ފާއިތުވުމަށްފަހު އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ
މައްސަލަތަކުގެ ކުރުމަށް، ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާފަދަ އަލިއްލަ ބާރު ނުފޯރާފަދަ
މަޤްބޫލު ސަބަބެއްކަމުގައި ނުބެލެވޭނެކަމާއި؛

އިސްތިއުނާފު ކުރިކަމުގައި ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ދަޢުވާ އެކަށަން
ހުށަހަޅައިފައިވަނީ، 15 މޭ 2016 ވަނަ ދުވަހުކަމާއި، އަދި އެމައްސަލައިގައި ބުނުމްކޯރުފައިވަނީ 28
ޑިސެމްބަރ 2016 ވަނަ ދުވަހުކަމާއި؛

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ދަޢުވާގެ ބުނުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ މައްސަލަ،
އެކަށަން އަލިއްލަ އިސްނަގުމުގެ މަތިން ފާހާގަވެފައިވާ 22 އޯގަސްޓު 2017 ވަނަ ދުވަހުކަމާއި، އަދި ބުނުމް
ތަންފީޒު ކުރުމުގެ ގޮތުން ހިނގުނު އެކަށަން ނަންބަރު 2975/Cv-C/2017 ދަޢުވާގެ ދަރުން، 02

ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު ނަންބަރު B5-CR-1/CA/2018/234 ކޯޓު އަމުރު އުވާލުން ނުކުރެވޭނެކަމާއި، ބާޠިލުކުރި އަމުރު އަހުމަދު އިސްތިއުނާފުވެރިޔާގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފަށް ކޯޓު 15 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމާއި، އަދި އެ އިސްތިއުނާފަށް ކޯޓު 30 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅި، ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/248 ޤަޟިއްޔާގެ ދަށުން، އެމަރުޖެންސީ 12 އޮގަސްޓު 2018 ވަނަ ދުވަހު، ހައިކޯޓުގައި ރަޖިސްޓްރީ ކުރުމާ އަދި ދަރަނި ކޯޓުން ނުކުތުމަށް އަމުރު ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، 2019 މޭ 8 ވަނަ ދުވަހު ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/HC-A/248 ޤަޟިއްޔާގެ ޙުކުމްކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ތާރީޚުކަމުގައިވާ 28 ޑިސެމްބަރު 2017 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން، އެޤަޟިއްޔާގައި ޙުކުމް ކޮށްފައިވާ ތަންފީޛު ކުރުމުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅުނު ނަންބަރު 2975/Cv-C/2017 ޤަޟިއްޔާގެ ދަށުން، 02 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު ސިވިލް ކޯޓުން ނެރުނު އެކޯޓުގެ ނަންބަރު B5-CR-1/CA/2018/234 ކޯޓު އަމުރު، އަހުމަދު އިސްތިއުނާފުވެރިޔާގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފަށް ކޯޓު ހުށަހެޅި ދުވަސް ކަމުގައިވާ 15 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް، (28 ޑިސެމްބަރު 2016 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން 15 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް) ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާއާ ބެހޭ މައްސަލައެއް، އަހުމަދު އިސްތިއުނާފުވެރިޔާއަށް ލިބިފައިވާން އެކަށީގެންވާކަމާއި، ނަމަވެސް 12 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހުން ފެށިގެން އެޤަޟިއްޔާގެ މައްސަލައެއް އަހުމަދު އިސްތިއުނާފުވެރިޔާއަށް ލިބިފައިވާކަން ޝަރީޢަތުން ބެލި ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

އެގޮތުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ޖުމްލަ 2 (ދޭއް) ރިޕޯޓް އަހުމަދު އިސްތިއުނާފުވެރިޔާގެ ފަރާތުން ނަގާފައިވާކަމާއި، 02 ޖުލައި 2018

ވަނަ ދުވަހު ސިވިލް ކޯޓުން ނެރުނު އެކޯޓުގެ ނަންބަރު B5-CR-1/CA/2018/234 ކޯޓު އަމުރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފު މިކުރަނީ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު 2018 ޖުލައި 12 ވަނަ ދުވަހު އަންގަދު އިސްވާއީލުގެ ފަރާތުން ނަގާފައިވާކަން، މި މައްސަލައާއި ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަނީކަމާއި، އަދި މީގެ އިތުރުން؛

30 އޮގަސްޓު 2019 ވަނަ ދުވަހު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އަންގަދު އިސްވާއީލް ހުށަހެޅި ފޯމާއެކު ހުށަހަޅާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު ހޯދުމަށް އެދި 18 އޮގަސްޓު 2019 ވަނަ ދުވަހު އަންގަދު އިސްވާއީލުގެ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން، އެކޯޓުން ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓުގެ ކޮޕީއެއްކަން އެރިޕޯޓަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި 30 އޮގަސްޓު 2019 ވަނަ ދުވަހު ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، 12 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު އެ ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމަށް ނިންމައި އެކަން އަންގަދު އިސްވާއީލްއަށް އެންގުމުން، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް 23 ޖޫން 2019 ވަނަ ދުވަހު ހުށަހެޅި ޑިކްލަރޭޝަންފޯމާއެކު ހުށަހަޅާފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓަކީ 2018 ޖުލައި 12 ވަނަ ދުވަހު އަންގަދު އިސްވާއީލުގެ ފަރާތުން ނަގާފައިވާ ރިޕޯޓެއްކަން އެނގެން އޮންނައިރު، އަންގަދު އިސްވާއީލުގެ ފަރާތުން އެގޮތަށް ހަދަދުކުރުމުގެ ބޭނުމަކީ، އޮޅުވާލުމުގެ ތެރެއިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަން ނޫނީ ނުބެލެވޭނެކަމާއި؛

ކުރިން އިސްވެ ބަޔާންކުރި ފަދައިން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016

ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި އަބްދަލު އިސްތިމާރާގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވައިފައިވަނީ 30 ޑިސެމްބަރ 2019 ވަނަ ދުވަހުއެވެ، 12 ޖުލައި 2018 އިން ފެށިގެން (ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ފުރަތަމަ ނެރުނު ތާރީޚު) އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅި ދުވަހާ ދެމެދު ޖުމްލަ ގޮތެއްގެ ގޮތުން 10 މަސް ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކޮށްފައިނުވާކަމާއި، 10 (ދިހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގެ ދަށުން، ޤާނޫނު ނަންބަރު 22/2010 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ 1 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ހައިކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އޮންނަ 90 (ނުވަދިހަ) ދުވަހަށް ވުރެވެސް ދިގުމުއްދަތެއްކަމާއި؛

އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި އަބްދަލު އިސްތިމާރާގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސަބަބަކީ، ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބުނާގޮތަށް އަމިއްލަ ބާރު ނުފޯރާގޮތަށް މަޖުބޫރު ސަބަބެއްކަމުގައި ބެލެވެން ނެތްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

(2) ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ ދިނުމަށް ހައިކޯޓުގެ ފެނިވަޑައިގަންނަވަނީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވަނީ، އަޕްލިކަންޓް އިސްތިއުނާފުގެ ޚައިރު ހާޒިރުގައި ކަމަށްވުމާއި، އެޤަޟިއްޔާގެ މައުލޫމާތު އެފަރާތަށް ލިބި އެ ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް އަޕްލިކަންޓަށް ލިބުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން ޤާނޫނުގައި ބުނާ 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާކަމަށް، އެކަމުގެ މައްޗަށް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ނަޒަރުކޮށް ބަލާއިރު؛

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުން، ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކާއި ޓްރައިބިއުނަލްތަކުން ނިންމުންތައް ހައިކޯޓާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދެސަރަޙައްދުގައި ޤާއިމުކުރާ ހައިކޯޓުގެ ޑިވިޜަންތަކުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތެއްކަމާއި، އަދި 10 ދުވަސް މުއްދަތު ގުނާނެ ގޮތާބެހޭގޮތުން، އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/05 ޢާއްމު ސިޓީގައިވާ ގޮތުން 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ ފުރަތަމަ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމި ދުވަހާއި މުއްދަތު ހަމަވާ ދުވަހާއި އެދެމެދުގައި އަންނަ ސަރުކާރު ބަންދު ދުވަސްތައް ނުހިމެނޭ ގޮތަށްކަމާއި، އެއްވެސް ހާލެއްގައި 10 ދުވަހުގެ މުއްދަތު ގުނާނީ މައްސަލައިގެ ރިޕޯޓް ލިބޭތާ 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ނޫންކަމާއި؛

ދަށު ކޯޓުން ނިންމާ މައްސަލައެއްގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ލިބުން ނުލިބުމަކީ ނުލިބުން ކަމުގައި ވިނަމަވެސް އިސްވެ ބަޔާންކުރި ގޮތުގެ މަތިން، 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ހުށަހަޅަންޖެހޭނެކަމާއި، ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓް ނުލިބުނަސް މައްސަލަ ނިމުމާއެކު، އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި ފުރަންޖެހޭ އަސާސީ މަޢުލޫމާތުތައް ފުރިހަމަކޮށް، އިސްތިއުނާފީ ސުވާލުތަކާއި އަދި އޭގެ ތަފްސީލު ނުހިމެނުނުކަމުގައި ވިޔަސްވެސް، އެމައްސަލައެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ބަލައި ގަބޫލުކުރުން އޮންނަކަމާއި، އަދި މައްސަލައިގެ ރިޕޯޓް ލިބުމުން އިސްތިއުނާފީ ސުވާލުތަކާއި އޭގެ ތަފްސީލު ލިޔުމަށް ފުރުޞަތު ދޭނެކަމާއި، 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރިޕޯޓު ނުލިބޭ މަދަނީ އަދި ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ދައުލަތުން ފެށި އަމަލު ކުރަމުން އަންނަނީ މިގޮތުގައިކަމާއި؛

ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ރިޕޯޓް ލިބުނު ތާރީޚުން ފެށިގެން 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެމައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ އެދި ހުށަހަޅާފައިވާތީ، އެކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު މައްސަލަ ބަލައިގަތުމަށް ފަރާތްތަކުން ނިންމާފައިވަނީ، އެ މައްސަލައިގެ ރިޕޯޓު ކޮށްފައިވަނީ، އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދަ އެދި ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ އަރިހުގައި ހާޟިރުގައި ކަމަށްވާތީ، މައްސަލައިގެ މުއްދަތު ލިބުނީ އެމައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓް ލިބުނު ތާރީޚުން ފެށިގެންކަމަށް ބަލައި،

އޭގެ ފަހުން 10 ދުވަހު މުއްދަތު ގުނައިގެން ކަމުގައި ބެލިނަމަވެސް، ކުރިންވެސް ބަޔާން ކުރެވުނު ފަދައިން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓު 12 ޖުލައި 2018 ވަނަ ދުވަހު އަރިހަށް އިސްތިއުނާފުވީގެ ފަރާތުން ލިބިފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ މުއްދަތު ދިނުމަކަށް ނިންމި ނިންމުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރއާއި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/05 ޖާއިޒު ސިޔާސާ އަދި ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

(ލ) ސާދަވަނަ ކަމަކީ: އިސްވެ ފާހަގަކުރި ކަންތައްތަކާއި އަދި ބެލެނިވެރިޔާ ސަބަބުތައް އުފެދުމުން ހުކުމުން، ޝަރީޢަތުން ދޭހަވާ މިމަސްއަލައާ، މައުޟޫޢީގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދެވޭ މަސްއަލައިގެ މައުޟޫޢާގެ ގޮތުން ޚުލާޞާކޮށް ކުރުވުމާ މައުޟޫޢީގޮތުން ނިންމުމަކީ، ސަބަބަކީ، މައުޟޫޢީގޮތުން ޤާނޫނީ ވާހަކަދައްކައި، ހުކުމެއްވާ މައްސަލައިގެ މައުޟޫޢުގެ މަސައްކަތް ބުނެދިނުމުގައި ވަކިކުރަ، އެކަމަކީ، އެކި ކަންކަމާމެދު ވަގުތުގައި ނިންމުމުގައި ކަމުގެ ނިޔަތާ އަދި ޝަރީޢަތުގެ ބޭނުން ނަހަމަ ގޮތެއްގައި ހިފުމަށް ހުށަހެޅުމެއްކަމާއި؛

އިސްތިއުނާފަށް ނުވަތަ އިލްތިމާސަށް ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ބަލައިގަތުމުގައި، އެކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ ޝަރުޠާއި އިޖުރާއަތުގެ ބޭރުން ކަމެއް ހިނގާފައިވާނަމަ، އެމައްސަލައެއް ޝަރީޢަތުން ބަލައިގަތުމަކީ މައްސަލައިގެ މައުޟޫޢީ ފަރާތަށް ޝަރީޢަތްކުރުމަށް ވާހަކަ ދައްކާ ގޮތް، އެ މައްސަލައެއް ކޯޓަށް ބަލައިގަނެވިގެން ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި ނިންމިދާނެކަން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާއަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، އެގޮތުން؛

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާއަށް ބަލާއިރު

އެޤަޟިއްޔާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާ އެ ކޯޓުން ބަލައިގަން، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/54 ޤަޟިއްޔާގެ ތަރުން ނިންމި ނިންމުމަކީ، ހައިކޯޓުގެ ޙުކުމެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތު ހިނގާފައި، އެ މަޢްސަލަ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަލައިގަތުމަށް ފައިސަލާކުރަނީ ޙުކުމް ކުރައްވާފައިވާތީ، އެ ޙުކުމް ރިވިއު ކޯޓުން ނިންމަން އެދި މ. ނިއުދޮރު އަބްދުލް ނާޡިމްގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެއްކަމާއި،

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާގައި އެކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް ރިވިއުކޮށް ދިނުން އެދި މ. ނިއުދޮރު / މާލެ، އަބްދުލް ނާޡިމްގެ ފަރާތުން އެ ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިލްތިމާސްކުރެއްވުމުގެ ގޮތުން ހުށަހެޅި ސަފުހާތަކުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިލްތިމާސްކުރެއްވުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިލްތިމާސްކުރެއްވުމަށް ފޯމްތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މުއްދަތު ހަމަވެ އެބައޮތް ދުވަހެއް ފާއިތުވީ ފަހުން، އަދި މަޢުލޫމާތު އަޅުވައެއް ބަލާނުކުރުމާއިބެހޭ ނުލައިކަމުން ބޭނުން ހުށަހެޅި ނުކުތާއަށް ބަލައި، އެ މައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގައި އެކަށީގެންވާ މުއްދަތުގައި ދެވި މުއްދަތުތެރޭ ފާއިތުވިކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/HC-A/197 ޤަޟިއްޔާ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހުއްދަދެއްވި، އެ ޤަޟިއްޔާގެ އިސްތިއުނާފު ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާއިން ބަލައި ކޮށްފައިވާ ޙުކުމް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/52 ޤަޟިއްޔާއިން ބާޠިލުކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮތުމެވެ.

ވީމާ، އިސްތިއުނާފުގެ ކުރުވުން ނުކުތާތަކުގައި ބަލައިގަން ކަންކަން އެކަށައި ހުރުމާއެކު، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި މއ. ހިލިމާގެ، އަބްދުލް

އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކުގެ ބިނާކޮށްގެން، އެ މައްސަލަ ބަލައިގަތުމަށް ނިންމުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރާއި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/05 ޢާއްމު ސިޔާސަތާއި އަދި ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް މިމައްސަލަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ ހުރިހާ ފަނޑިޔާރުންނަށްވެސް އެއްބަސްވެވުނެވެ.

- <u>ޙުކުމް:</u>

ދެންފަހެ، އިސްތިއުނާފުކުރާ ކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަން އެގޮތުގެ މަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަކަށް ބިނާކޮށްގެން، އެ މައްސަލަ ބަލައިގަތުމަށް ނިންމި ނިންމުމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/06/SC ސަރކިއުލަރާއި އެކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/05 ޢާއްމު ސިޔާސަތާއި އަދި ހައިކޯޓުގެ ޤަވާއިދުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ކަމުގައިވާތީ، ހައިކޯޓުގެ މިޤަޟިއްޔާ ބަލައިން ގޮސް މައްސަލައިގެ މުޤައްދިމާތުގައި ގޮތެއް ކަނޑައަޅައި ފައިސަލާކުރުމަށް ބުނެފައި އިއްވުމަކީ، ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވާގޮތެއްކަން އެނގެން އޮންނާތީ، މއ. ހިމިތާގެ، އަޙްމަދު އިސްމާޢީލްގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 984/Cv-C/2016 މި ޤަޟިއްޔާއަކީ، މިކޯޓުން ބަލައި މައްސަލައިގެ މުޤައްދިމާތުގައި ފައިސަލާކުރުމަށް ބުނެފައި ކަނޑައެޅުން މައްސަލަތަކުން ނުނިކަމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މިޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.